

Beste ouders/verzorgers,

Op school werken we met de methode *Wonderlijk gemaakt*, een lessenserie voor relationele en seksuele vorming.

In de tabellen op de volgende pagina's ziet u welke onderwerpen aan bod komen in de groep(en) van uw kind(eren). Deze lessen zullen worden gegeven in de volgende periode: 18-22 maart.

Thuis kunt u voor, tijdens of na de lessen ook met uw kind(eren) in gesprek over deze onderwerpen. We hopen dat deze lessen en de gesprekken thuis bijdragen aan de gezonde ontwikkeling van uw kind!

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Team Livingstoneschool

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba- arheid
1.1	We zijn allemaal anders	- De leerlingen weten dat de Heere God hen wonderlijk geschapen heeft als jongens en meisjes. - De leerlingen leren dat jongens en meisjes zich niet op een bepaalde manier hoeven te gedragen; ieder mag zichzelf zijn (zelfbeeld). - De leerlingen kunnen respectvol omgaan met verschillen. - De leerlingen kunnen verschillen en overeenkomsten tussen jongens en meisjes benoemen. - De leerlingen kunnen een ander een compliment geven.	X			
1.2	Zwangerschap en geboorte	- De leerlingen verwonderen zich over de groei van een baby in de buik van een moeder. - De leerlingen leren dat zij zelf ook in de buik van hun moeder zijn gegroeid. - De leerlingen leren dat ze een plek hebben in hun eigen gezin; daar mogen ze zichzelf zijn. - De leerlingen denken na over het blijde nieuws van een nieuwe baby. - De leerlingen kunnen babypullen benoemen.	X	X		
1.3	Knuffelen en privé	- Leerlingen kennen verschillende manieren van aanraken en knuffelen. - Leerlingen zijn zich er bewust van dat hun blote lichaam privé is. - Leerlingen kunnen fijne en boze aanrakingen benoemen.			X	
1.4	Niet meegaan met vreemden	- De leerlingen leren dat ze nooit met iemand mee moeten gaan zonder dat hun ouders hiervan op de hoogte zijn. - De leerlingen oefenen wat ze kunnen zeggen of doen wanneer ze worden uitgenodigd om met iemand mee te gaan. - De leerlingen beseffen dat ze het waard zijn om beschermd te worden. - De leerlingen leven zich door middel van een rollenspel in situaties in waarbij anderen hen uitnodigen om mee te gaan en ze oefenen hoe ze hierop moeten reageren.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba-arheid
2.1	Basisgevoelens	- De leerlingen begrijpen dat er fijne en nare gevoelens zijn. - De leerlingen kennen de vier basisgevoelens blij, boos, bang en verdrietig. - De leerlingen weten dat niet iedereen dezelfde dingen voelt bij dezelfde situaties. - De leerlingen kunnen onderscheid maken tussen ja-gevoel en nee-gevoel.	X			
2.2	Samen spelen	- De leerlingen leren dat regels helpen om fijn samen te spelen. - De leerlingen begrijpen dat het fijn is om vrienden te hebben. - De leerlingen leren naar elkaar te luisteren bij het spelen. - De leerlingen kunnen stop zeggen als er iets gebeurt dat ze niet fijn vinden.		X	X	
2.3	Je lichaam schoonhouden	- De leerlingen leren dat het van belang is om hun eigen lichaam goed schoon te houden, ook hun geslachtsdelen. - De leerlingen leren dat er verschillende gewoonten en mogelijkheden zijn rondom het schoonhouden van je lichaam. - De leerlingen begrijpen dat ze goed voor hun eigen lichaam mogen zorgen, omdat ze wonderlijk gemaakt zijn. - De leerlingen kunnen hun lichaam (met hulp) goed schoonhouden.			X	
2.4	Nee zeggen	- De leerlingen kunnen hun eigen grenzen aangeven: dat wil ik niet. - De leerlingen leren dat ze grenzen aan mogen geven. - De leerlingen begrijpen dat het goed is om eerlijk nare dingen te vertellen en om hulp te vragen. - De leerlingen respecteren de grenzen van de ander en van zichzelf.			X	X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba arheid
3.1	Mijn lichaam is van mij	- De leerlingen kunnen lichaamsdelen benoemen en gebruiken passende benamingen van de geslachtsdelen. - De leerlingen begrijpen welke lichaamsdelen privé zijn en hoe ze zich kunnen kleden. - De kinderen leren dat bij verschillende culturen ook verschillen in kleding past. - De leerlingen verwonderen zich over hun eigen lichaam.	X			
3.2	Geboren in een gezin	- De leerlingen weten dat kinderen veilig zijn in een gezin waar liefde en zorg ervaren wordt. - De leerlingen beseffen dat kinderen op verschillende manieren in een gezin komen; door geboorte, adoptie, pleegzorg of samenvoegen van gezinnen. - De leerlingen weten wat 'in verwachting zijn' betekent en verwonderen zich over zwangerschap. - De leerlingen weten dat niet alle kinderen in een veilig gezin opgroeien.	X	X		
3.3	Aanrakingen: ja- en nee-gevoel	- Leerlingen kunnen hun eigen ja-gevoel en nee-gevoel herkennen. - Leerlingen kennen verschillende manieren van aanraken en weten dat in er in verschillende culturen verschillende gewoonten zijn. - Leerlingen zijn zich er bewust van dat hun lichaam privé is en dat van een ander ook. - Leerlingen oefenen met grenzen aangeven (stop en nee zeggen bij een neegevoel).			X	
3.4	Fijne en vervelende geheimen	- De leerlingen leren dat een fout geheim geen geheim moet blijven, een fout geheim moet je vertellen. - De leerlingen herkennen fijne en foute geheimen. - De leerlingen oefenen om foute geheimen te vertellen en hulp te vragen als dat nodig is.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba arheid
4.1	Lichaamshouding	- De leerlingen kunnen met hun lichaamshouding hun waardigheid als schepsel van de Heere God laten zien (zelfverzekerde houding). - De leerlingen benoemen verschillende emoties en aspecten van lichaamshouding. - De leerlingen kunnen met stem en houding hun gevoelens laten zien en dat ook herkennen bij anderen. - De leerlingen kunnen aangeven dat ze iets niet durven of willen.	X			
4.2	Vriendschap	- De leerlingen kennen de cirkels van vriendschap en welke omgangsvormen daarbij passend zijn. - De leerlingen kennen het verschil tussen echte vriendschappen en online vriendschappen (contacten via internet). - De leerlingen leren dat je niet met iedereen vrienden kunt zijn maar wel naar iedereen respect kunt hebben en dat discriminatie of buitensluiten daarom niet oké is. - De leerlingen leren dat het belangrijk is om vriendschappen te onderhouden.		X	X	
4.3	Veiligheid thuis	- De leerlingen kennen verschillende normen en (culturele) gewoontes rondom acceptabele kleding, bloot zijn en privacy. - De leerlingen weten dat een gezin van vader, moeder en kind(eren) meestal een veilige plaats is om op te groeien. - De leerlingen hebben respect voor verschillende soorten gezinnen en verschillende gewoonten. - De leerlingen hebben respect voor eigen en andermans grenzen. - De leerlingen kunnen eigen ja- en nee- gevoelens rondom veiligheid en bloot zijn verwoorden.		X	X	
4.4	Stop zeggen	- De leerlingen leren dat je 'nee' of 'stop' zegt als een grens overschreden wordt en dat je daarbij niet alleen je stem, maar ook je lichaamstaal gebruikt. - Het zelfvertrouwen van de leerlingen wordt versterkt. - De leerlingen zijn zich bewust van hun eigen grenzen en die van een ander. - De leerlingen oefenen met hun stem, houding en ogen te gebruiken bij het aangeven van grenzen.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba- arheid
5.1	Wonder van geboorte	- De leerlingen leren dat een (nieuw) kind onderdeel is van grotere gehelen als gezin en familie. - De leerlingen leren dat de komst van een nieuw kind van grote betekenis is voor de ouders. - De leerlingen verwonderen zich er over dat hun leven vanaf het allereerste begin door de Heere God gekend is en dat geeft hun waardigheid (ik mag er zijn). - De leerlingen kunnen hun eigen familiesituatie beschrijven.	X	X		
5.2	Verliefdheid en verkering	- De leerlingen weten wat verliefdheid en verkering inhouden, verschillend per levensfase. - De leerlingen weten dat je niet altijd verliefd bent, maar wel altijd geliefd door de mensen die van je houden en door de Heere God. - De leerlingen gaan respectvol om met elkaar ook rondom het thema verliefdheid en verkering (verkering vragen en uitmaken, liefdesverdriet). - De leerlingen kunnen passende soorten aanrakingen bij verliefdheid en verkering benoemen, verschillende per leeftijd.		X		
5.3	Goede en foute plaatjes	- Leerlingen zien het belang van zelfbeheersing en respect bij het kijken, maken of delen van afbeeldingen. - Leerlingen kennen het verschil tussen goede en foute plaatjes. - Leerlingen kennen regels rond het maken en delen van foto's. - Leerlingen kunnen hun eigen gevoel bij afbeeldingen herkennen en benoemen.			X	X
5.4	Verdachte situaties	- De leerlingen weten een ja-gevoel van een nee-gevoel te onderscheiden en daarnaar te handelen. - De leerlingen kennen verdachte situatie in het echte leven en online. - De leerlingen oefenen met reageren op verdachte situaties.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba- arheid
6.1	We zijn allemaal anders	- De leerlingen kennen de biologische verschillen tussen jongens en meiden. - De leerlingen verwonderen zich over hoe de Heere God man en vrouw uniek geschapen heeft. - De leerlingen kunnen de juiste namen voor geslachtsdelen van mannen en vrouwen benoemen.	X			
6.2	Vriendschap en meer	- De leerlingen zien het belang van vriendschap en het onderhouden van vriendschap. - De leerlingen weten dat verkering en verloving als voorbereidingstijd op het huwelijk zijn. - De leerlingen herkennen verschillen tussen gevoelens van verliefdheid en vriendschap. - De leerlingen herkennen verschillende vormen van intimiteit.		X		
6.3	Respect voor elkaar	- De leerlingen oefenen met een respectvolle omgang in houding en taalgebruik. - De leerlingen weten wat waardigheid en respect betekenen. - De leerlingen gaan respectvol met elkaar om, zowel offline als online.	X		X	
6.4	Hulp invoeren	- De leerlingen kunnen bedenken hoe ze om hulp kunnen vragen in probleemsituaties, voor zichzelf en voor anderen. - De leerlingen leren waarom en wanneer het moeilijk kan zijn om hulp te vragen. - De leerlingen leren welke professionele hulpverleners ze om hulp kunnen vragen. - De leerlingen oefenen met een houding van hulpvaardigheid richting anderen, wanneer zij kunnen helpen.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba arheid
7.1	Van jongen tot man	- De leerlingen kennen de biologische veranderingen in de ontwikkeling van jongens. - Ze raken bekend met de woorden die horen bij de veranderingen in de puberteit. - De leerlingen oefenen in het respectvol en open spreken over lichaam en seksualiteit. - De leerlingen ontwikkelen een positieve houding ten opzichte van hun veranderende lichaam. - De leerlingen maken kennis met de waarde van zelfbeheersing.	X			
7.2	Van meisje tot vrouw	- De leerlingen kennen de biologische veranderingen in de ontwikkeling van meiden. - De leerlingen maken kennis met de menstruatiecyclus. - De leerlingen oefenen in het respectvol en open spreken over lichaam en seksualiteit. - De leerlingen ontwikkelen een positieve houding ten opzichte van hun veranderende lichaam. - De leerlingen maken kennis met de waarde van zelfbeheersing.	X			
7.3	Verliefdheid en verkering	- De leerlingen begrijpen het verschil tussen gevoelens van vriendschap en verliefdheid. - De leerlingen weten dat verkering een tijd is om te ontdekken of je samen een huwelijk aangaat en wat belangrijk is voor een goede relatie. - De leerlingen zien de waarde van vriendschap en het belang van trouw. - De leerlingen kunnen verwoorden wat ze belangrijk vinden in vriendschap.		X		
7.4	Trouwen	- De leerlingen zien het belang van liefde, trouw en communicatie voor een goed huwelijk. - De leerlingen leren wat een huwelijk vol liefde en trouw inhoudt. - De leerlingen staan stil bij de verschillen tussen man en vrouw. - De leerlingen leren dat echtscheiding grote impact op kinderen kan hebben.		X		
7.5	Geslachtsgemeenschap	- De leerlingen weten dat seksuele gemeenschap tot bloei komt binnen een duurzame relatie van liefde en trouw (huwelijk). - De leerlingen zien het belang van intimiteit voor ieder mens. - De leerlingen weten wat de Bijbelse en wettelijke kaders zijn voor geslachtsgemeenschap. - De leerlingen herkennen liefde, trouw, veilig voelen en vrijwilligheid als kaders voor geslachtsgemeenschap.		X		
7.6	Zwangerschap en geboorte	- De leerlingen hebben inzicht in conceptie, zwangerschap en geboorte. - De leerlingen denken na over zowel de mooie kanten als verdrietige en moeilijke kanten van zwangerschap en geboorte. - De leerlingen zijn verwonderd over het proces van conceptie, zwangerschap en geboorte en beseffen dat dit niet vanzelfsprekend is.	X	X		
7.7	Niet alles is normaal	- De leerlingen oefenen met het herkennen van dynamieken rondom seksueel misbruik. De leerlingen zijn zich bewust van het bestaan van seksueel misbruik. - De leerlingen weten dat het nooit de schuld van het kind is als er seksueel misbruik is. - De leerlingen begrijpen waarom het moeilijk kan zijn te vertellen over seksueel misbruik.				X

Overzicht van de lessen *Wonderlijk gemaakt* in de groep

Les	Titel	Lesdoelen (kennis, houding en vaardigheden)	Zelf-beeld	Rela-ties	Sociale normen	Weerba arheid
8.1	Waarde van leven	- De leerlingen ervaren dat ze waardevol zijn vanaf het allereerste begin. - De leerlingen weten dat er verschillende visies op seks zijn in de samenleving. - De leerlingen weten wat de begrippen onbedoelde zwangerschap, tienerzwangerschap en abortus inhouden. - De leerlingen zien het belang van samen verantwoordelijkheid nemen voor relaties, seksualiteit en zwangerschap. - De leerlingen kunnen aangeven welke waarden ze belangrijk vinden.	X		X	
8.2	Identiteit en intimiteit	- De leerlingen herkennen verschillende vormen van intimiteit in hun dagelijkse leven. - De leerlingen begrijpen dat identiteit meerdere componenten heeft. - De leerlingen weten dat je je op verschillende manieren kunt presenteren. - De leerlingen weten het verschil tussen 'seks' en 'gender'. - De leerlingen zien het belang van intimiteit en vriendschappen. - De leerlingen herkennen kenmerken van goede vriendschappen.	X	X		
8.3	Diversiteit	- De leerlingen leren om mensen met een andere gerichtheid of een andere mening niet te veroordelen, maar te accepteren en te respecteren. - De leerlingen weten wat de begrippen rondom seksuele diversiteit inhouden. - De leerlingen weten dat er in de maatschappij en onder christenen verschillend wordt gedacht over seksuele diversiteit. - De leerlingen oefenen met het verplaatsen in de gevoelens en gedachten van anderen.		X	X	
8.4	Online	- De leerlingen oefenen met kritisch nadenken over seksuele content. - De leerlingen weten hoe het gevoelsbrein en denkbrein werken. - De leerlingen weten het verschil tussen liefde en lust. - De leerlingen beseffen dat ze hun eigen verantwoordelijkheid hebben in het maken van keuzes en in de omgang met verleiding / seksuele content. - De leerlingen oefenen met een strategie over hoe om te gaan met seksuele content vanuit waarden (zelfbeheersing / weerbaarheid).			X	X
8.5	Seksueel misbruik	- De leerlingen leren de betekenissen van woorden en begrippen die bij seksueel misbruik horen, zoals: aanranden, verkrachten, incest. - De leerlingen oefenen met een houding van hulpvaardigheid richting anderen. - De leerlingen oefenen met weerbaarheid door nee-gevoelens te herkennen en te benoemen. - De leerlingen oefenen met het inleven in de situatie en gevoelens van anderen.				X
8.6	Hulp vragen	- De leerlingen weten wat ze het beste kunnen doen als seksueel misbruik dreigt of als het daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. - De leerlingen kennen de taak en de functie van vertrouwenspersonen en kindertelefoon. - Oefenen met een houding van hulpvaardigheid. - De leerlingen onderscheiden kenmerken van een betrouwbare persoon/hulpverlener.				X
8.7	Slot les	- De leerlingen durven hun eigen keuzes te laten zien rond thema's van relaties en seksualiteit. - De leerlingen hebben inzicht in de belangrijkste inhouden van <i>Wonderlijk gemaakt</i>. - De leerlingen beseffen dat ze in het leven keuzes maken en naar verschillende stemmen kunnen luisteren. - De leerlingen oefenen met het koppelen van de kernwaarden aan eigen gedrag. - De leerlingen denken na over wat ze zichzelf voor de toekomst mee willen geven.	X	X	X	X